

บทความวิจัย

เรื่อง ประวัติศาสตร์บาดแผล : ความขัดแย้งเกาหลีญี่ปุ่น

โดย

นางสาวณิชาณีย์ ศิริประธาน

รหัสนักศึกษา 05580553

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อบทความวิจัย	ประวัติศาสตร์บาดแผล : ความขัดแย้งเกาหลีญี่ปุ่น
ผู้เขียน	นางสาวเมธามลย์ ศิริประธาน
อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย	อาจารย์ ดร.เพชรดา ชุนอ่อน
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง ประวัติศาสตร์บาดแผล : ความขัดแย้งเกาหลีญี่ปุ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารากเหง้าความขัดแย้งระหว่างเกาหลีและญี่ปุ่น และผลกระทบที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างเกาหลีและญี่ปุ่น ตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึง ค.ศ.2018 ผู้วิจัยใช้วิธีการสืบค้นจากเอกสารชั้นรอง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ชาวเกาหลีเปรียบสมัยอาณานิคม (ค.ศ.1910-1945) ที่ตกอยู่ภายใต้การยึดครองของญี่ปุ่นว่าเป็นช่วง “การปกครองแบบทรราชที่สุดในประวัติศาสตร์ของประชาชนเกาหลี” เนื่องจากญี่ปุ่นปกครองชาวเกาหลีอย่างกดขี่ นำไปสู่การเกิดขบวนการชาตินิยมเพื่อต่อต้านการปกครองของญี่ปุ่น ซึ่งถูกญี่ปุ่นปราบปรามอย่างรุนแรง เกาหลีได้รับอิสรภาพจากการครอบครองของจักรวรรดิญี่ปุ่นใน ค.ศ.1945 หลังจากญี่ปุ่นยอมแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 และทั้งสองประเทศสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตใน ค.ศ.1965 แต่กว่าที่ญี่ปุ่น-เกาหลีได้จะสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกันได้นั้น ก็ต้องเผชิญกับการคัดค้านจากประชาชน เนื่องจากชาวเกาหลีได้ยังมีความโกรธแค้นต่อการกระทำของญี่ปุ่นในอดีต และแม้ว่าสมัยอาณานิคมจะสิ้นสุดลงไปกว่า 70 ปีแล้ว แต่ความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ประเทศยังคงประะาะบาง เกาหลีและญี่ปุ่นยังมีข้อพิพาทกันมาโดยตลอด ทั้งประเด็นที่ผู้หญิงเกาหลีได้ถูกบังคับให้บริการทางเพศแก่ทหารญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และการอ้างสิทธิ์เหนือเกาะด็อกโด หรือทาเกชิม่า ที่ยังคงเป็นปัญหาของสองประเทศจนถึงปัจจุบัน แม้แต่ในวงการบันเทิงก็ได้รับผลกระทบไปด้วย เห็นได้จากทุกครั้งที่มีศิลปินของเกาหลีได้เอ่ยถึงหรือทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับญี่ปุ่นก็มักถูกประชาชนเกาหลีวิพากษ์วิจารณ์อย่างไม่พอใจเสมอ แสดงให้เห็นว่าความโกรธแค้นที่ชาวเกาหลีได้มีต่อญี่ปุ่นดูเหมือนจะเป็นบาดแผลที่ฝังลึกในใจคนเกาหลีที่ยังไม่สมาน

คำสำคัญ : ความขัดแย้งเกาหลีญี่ปุ่น, อุดมการณ์ญี่ปุ่น, เกาหลีในอารักขาของญี่ปุ่น

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่อง ประวัติศาสตร์บาดแผล : ความขัดแย้งเกาหลีญี่ปุ่น เป็นส่วนหนึ่งของ
รายวิชา 450109 การศึกษาเอกเทศ (INDEPENDENT STUDY)

บทความวิจัยชิ้นนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการกรุณาอย่างสูงจาก
อาจารย์ ดร.เพชรดา ชุนอ่อน อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา
ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้
เสร็จสมบูรณ์ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบคุณครอบครัว และ
เพื่อน ๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตลอดจนให้กำลังใจ ซึ่งเป็นแรงผลักดัน
ให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาด
ประการใด ข้าพเจ้าก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

ณอมมาลย์ ศิริประธาน

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
ประวัติศาสตร์บาดแผล : ความขัดแย้งเกาหลีญี่ปุ่น	1
บรรณานุกรม	22
ประวัติย่อผู้วิจัย	24

ประวัติศาสตร์บาดแผล : ความขัดแย้งเกาหลีญี่ปุ่น

บทนำ

เกาหลีกับญี่ปุ่นเป็นประเทศในเอเชียตะวันออกที่มีประวัติศาสตร์มายาวนาน ปัจจุบันมีฐานะเป็นชาติคู่ค้ารายสำคัญของกันและกัน ทว่า 2 ประเทศนี้ก็กลับมีความขัดแย้งกันอย่างลึกซึ้ง จุดเริ่มต้นของความขัดแย้งอันยาวนานเริ่มตั้งแต่ใน ค.ศ.1875 และเกาหลีเคยตกอยู่ในอารักขาของญี่ปุ่นในช่วงสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่การปกครองในเกาหลีครั้งนั้นกลับเป็นการปกครองที่เข้มงวดและกดขี่จนทำให้ในเวลาต่อมาชาวเกาหลีเปรียบสมัยอาณานิคมว่าเป็นช่วง “การปกครองแบบทรราชที่สุดในประวัติศาสตร์ของประชาชนเกาหลี” (ศิริพร ดาบเพชร, 2559 : 71) ถึงแม้ว่าสงครามจะสิ้นสุดลงทำให้เกาหลีได้รับอิสรภาพจากการครอบครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่นใน ค.ศ.1945 และญี่ปุ่นสามารถสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับเกาหลีได้ใน ค.ศ.1965 แต่กว่าที่ญี่ปุ่นจะสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกันได้นั้น ก็ต้องเผชิญกับการคัดค้านจากประชาชน เนื่องจากชาวเกาหลีได้ยังมีความโกรธแค้นต่อการกระทำของญี่ปุ่นในอดีต ยกตัวอย่างกรณี ทิฟฟานี สมาชิกเก๋าวง Girls Generation กลุ่มนักร้องหญิงชื่อดังของเกาหลีซึ่งรูปธงชาติญี่ปุ่น ในวันฉลองอิสรภาพของเกาหลีจากการครอบครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่น จากเหตุการณ์ดังกล่าว ทำให้มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากโลกออนไลน์อย่างหนัก ซึ่งทำให้ทิฟฟานีถูกถอดจากรายการที่กำลังถ่ายทำอยู่ อีกทั้งยังมีกรณีของนิชคุณ วง 2PM ที่พูดภาษาญี่ปุ่นในโฆษณา ทำให้คนเกาหลีคิดว่าให้ความสำคัญกับญี่ปุ่นมากกว่าเกาหลีและยังมีธงจักรพรรดินาซีญี่ปุ่นเมื่อครั้งอยู่ฝ่ายอักษะในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นฉากหลัง โฆษณาดังกล่าว ทำให้มีกระแสไม่พอใจนิชคุณตามมาเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าแม้เวลาจะผ่านไปนาน แต่เหตุการณ์ครั้งนั้นยังเป็นเหมือนบาดแผลที่ยังไม่สมาน

วัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้มี 2 ประการ คือ เพื่อศึกษารากเหง้าความขัดแย้งระหว่างเกาหลีกับญี่ปุ่น และเพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดจากความขัดแย้งดังกล่าวตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา

อุดมการณ์ของญี่ปุ่น

ยุคเมจิในญี่ปุ่น (ค.ศ.1870 – 1880) ขณะนั้นเกิดลัทธิชาตินิยม (Nationalism) ที่มาจากการที่ญี่ปุ่นเผชิญกับการคุกคามของชาติตะวันตกในคริสต์ศตวรรษที่ 19 แนวคิดชาตินิยมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ญี่ปุ่นมุ่งมั่นพัฒนาประเทศเพื่อไม่ให้ด้อยกว่าชาติตะวันตก คือ มีอุดมการณ์ที่ให้ความสำคัญกับชาติและผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกรักและภาคภูมิใจในชาติ เชื้อชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาติตน การเกิดขึ้นของจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลจากจักรวรรดินิยมตะวันตกทั้งแนวคิดชาตินิยม ทฤษฎีการคัดเลือกตามธรรมชาติของดาร์วิน (Charles Robert Darwin) รวมถึงแนวคิดด้านเชื้อชาติ ทำให้จักรวรรดินิยมญี่ปุ่นขยายอำนาจบนพื้นฐานแนวคิดที่ชาตินิยมที่อ่อนแอกว่ายอมต้องถูกปกครองโดยผู้ที่เหนือกว่า ซึ่งชาวญี่ปุ่นถือว่าตนมีความเหนือกว่าชาวเอเชียชาติอื่น และญี่ปุ่นมีความเจริญกว่า ญี่ปุ่นเข้าไปปกครองเพื่อนำความศิวิไลซ์ไปให้ในตนเองเดียวกับแนวคิดของจักรวรรดินิยมตะวันตกและแนวคิดภาระของ คนผิวขาว ที่กลายเป็นข้ออ้างหนึ่งในการขยายอำนาจของจักรวรรดินิยมตะวันตก นอกจากนี้ญี่ปุ่นขยายอิทธิพลไปยังดินแดนอื่นด้วยจุดประสงค์เดียวกับจักรวรรดินิยมตะวันตก คือเพื่อความมั่นคง ปลอดภัยเพื่อเกียรติยศของชาติ เพื่อทรัพยากรที่จะใช้ในอุตสาหกรรม เพื่อหาตลาดสำหรับสินค้าญี่ปุ่น และเพื่อหาที่ตั้งถิ่นฐานของประชากรญี่ปุ่นที่มีจำนวนมาก (ศิริพร ดาบเพชร, 2559 : 57-58)

ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ชาติตะวันตกหลายชาติพยายามขอเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับญี่ปุ่น แต่ญี่ปุ่นปฏิเสธมาโดยตลอด นักศึกษาญี่ปุ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับตะวันตกได้เตือนให้คนญี่ปุ่นตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลง รัฐบาลญี่ปุ่นจึงตระหนักได้ว่าต้องสร้างความเข้มแข็ง และจำเป็นต้องเรียนรู้วิทยาการของตะวันตกโดยเฉพาะด้านการทหาร ทำให้ใน ค.ศ.1843 โชกุนอนุญาตให้ใช้ยุทธวิธีการทหารแบบตะวันตกมาเสริมการป้องกันชายฝั่งทะเล และสนับสนุนการศึกษาวิทยาการตะวันตกเพิ่มขึ้น ใน ค.ศ.1847 ซากุมา โชซัน (Sakuma Shozan) ขุนนางและนักการศึกษาที่มีชื่อเสียงของญี่ปุ่น ได้เสนอแนวคิดที่ญี่ปุ่นควร “รักษาจริยธรรมแบบ ตะวันออกและเรียนรู้เทคโนโลยีแบบตะวันตก” เพื่อรักษาความมั่นคงปลอดภัยของญี่ปุ่นจาก ชาติตะวันตก แนวคิดนี้กลายเป็นหลักในการจัดการศึกษาและการพัฒนาประเทศของญี่ปุ่นต่อมา เมื่อเข้าสู่สมัยเมจิใน ค.ศ.1868 ผู้นำญี่ปุ่นยิ่งเห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้จากชาติอื่น โดยเฉพาะ ในช่วงที่ประเทศกำลังอยู่ในภาวะที่ต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ทำให้ผู้นำญี่ปุ่นที่แม้จะมีความคิด แตกต่างกัน แต่มีความรักชาติเหมือนกันมีอุดมการณ์ไปในทางเดียวกัน คือ อุดมการณ์รักชาติและ

ความสำนึกในชาติโดยมีจักรพรรดิเป็นศูนย์กลาง ยอมรับวิธีการพัฒนาประเทศตามแนวทางของ ตะวันตกทั้งในด้านการทหารและอุตสาหกรรม (ศิริพร ดาบเพชร, 2559 : 61)

ลัทธิชาตินิยมญี่ปุ่น มีนโยบายเพื่อบรรลุเป้าหมายสำคัญ 3 ประการ (ศิริพร ดาบเพชร, 2559 : 94-98) คือ

1. นโยบายเพื่อแก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรมและทำให้ญี่ปุ่นอยู่ในฐานะที่เท่าเทียมกับชาติ ตะวันตก

ในช่วงแรกของสมัยเมจิ ผู้นำญี่ปุ่นมีเป้าหมายหลักและนโยบายเร่งด่วน คือ การดำเนินการ ยกเลิกสนธิสัญญาไม่เท่าเทียมกันที่ทำกับต่างชาติ เพื่อให้ญี่ปุ่นมีอิสรภาพในการปกครองตนเอง อย่างแท้จริง และมีความเท่าเทียมกับชาติตะวันตก ญี่ปุ่นจึงดำเนินการพัฒนาประเทศในทุกด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถ การพัฒนาคนให้มีความรู้ที่ทันสมัยจะเป็นรากฐานไปสู่การพัฒนาในด้านอื่น ๆ ต่อไป และคนญี่ปุ่นที่มีความ “ศิวิไลซ์” แบบตะวันตกจะทำให้ชาติตะวันตกไม่ดูถูกเหยียดหยามญี่ปุ่น รัฐบาลเมจิจึงปรับปรุงระบบกฎหมายให้เป็นแบบตะวันตก และประกาศใช้รัฐธรรมนูญในการปกครองประเทศใน ค.ศ.1889 ส่งผลให้ใน ค.ศ.1894 ญี่ปุ่นใช้ระบบกฎหมายใหม่แบบตะวันตก และดำเนินการขอแก้ไขสนธิสัญญากับต่างชาติ ซึ่งอังกฤษยอมยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตให้เป็นชาติแรกใน ค.ศ.1894 โดยมีผลบังคับใช้ใน ค.ศ.1899 ทำให้ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1899 ญี่ปุ่นสามารถยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตกับอังกฤษและชาติอื่น ๆ ในเวลาต่อมา และใน ค.ศ.1902 ญี่ปุ่นได้ทำสนธิสัญญาเป็นพันธมิตรกับอังกฤษในลักษณะที่เท่าเทียมกัน อันเป็นผลสืบเนื่องจากการที่ญี่ปุ่นถูกบังคับคืนแหลมเหลียวตงให้จีนใน ค.ศ.1895 สนธิสัญญากับอังกฤษนี้แสดงถึงการมีความเท่าเทียมกันสูงสุดระหว่างชาติในเอเชียกับยุโรป เป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นความสำเร็จอย่างยิ่งของรัฐบาลเมจิ

2. นโยบายด้านความมั่นคงปลอดภัยของดินแดน

ตั้งแต่ ค.ศ.1870 ญี่ปุ่นเริ่มให้ความสำคัญกับนโยบายด้านความมั่นคงปลอดภัยของดินแดน โดยเริ่มกำหนดขอบเขตของดินแดนและผนวกดินแดนรอบ ๆ เข้ามา มีเสียงเรียกร้องให้รัฐบาลใช้นโยบายขยายดินแดน และให้รัฐบาลเจรจากับรัสเซียเพื่อขอซื้อดินแดนทางตอนเหนือของ หมู่เกาะสะซะลิโน (Sakhalin island) พร้อมทั้งบีบบังคับให้รัสเซียยอมรับข้อเรียกร้องให้ญี่ปุ่นได้ ดินแดนหมู่เกาะคูริล (Kurile island) ทั้งหมด แต่ก็ยังมีเสียงอีกกลุ่มหนึ่งสนับสนุนให้ใช้นโยบาย ประนีประนอมกับรัสเซียเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด

ใน ค.ศ.1874 รัฐบาลญี่ปุ่นตัดสินใจประนีประนอมกับรัสเซีย โดยส่งตัวแทนไปยัง กรุงเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กของรัสเซีย เพื่อเจรจาแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างกัน และมีการทำ “สนธิสัญญาเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก (Treaty of Saint Petersburg 1875)” กันใน ค.ศ.1875 ญี่ปุ่นยอมยกเลิกข้อเรียกร้องทั้งหมดเหนือหมู่เกาะสะซะลิโน ส่วนรัสเซียยอมยกเลิกข้อเรียกร้องดินแดนครึ่งหนึ่งทางตอนเหนือของคูริล และยกเกาะคูริลให้ญี่ปุ่นทั้งหมด จากนั้นญี่ปุ่นจึงผนวกเกาะคูริลเข้าเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดฮอกไกโด แต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองสหภาพโซเวียตก็ได้เกาะคูริลและผนวกเกาะอื่น ๆ ไปด้วย ทำให้เป็นปัญหาต่อมา

3. นโยบายเพื่อสร้างเขตแดนที่มั่นคงและเศรษฐกิจให้รุ่งเรือง

การที่ญี่ปุ่นต้องป้องกันประเทศให้ปลอดภัยจากชาติตะวันตกและต้องสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ด้วยการหาแหล่งอาหารที่พอเพียงสำหรับประชากรญี่ปุ่นที่เพิ่มขึ้น แหล่งระบายสินค้า และแหล่งวัตถุดิบราคาถูก ตลอดจนการเห็นตัวอย่างการใช้ลัทธิจักรวรรดินิยมของชาติตะวันตก ทำให้ญี่ปุ่นเริ่มรุกรานเข้าไปในดินแดนที่อยู่ใกล้ญี่ปุ่นและค่อยพัฒนามากว่า เช่น ริวกิว (Ryukyu) ทางใต้ของญี่ปุ่น (ปัจจุบันคือจังหวัดโอกินาวา) เกาหลี และไต้หวันที่เป็นของจีน ริชาร์ด สตอร์รี่ (Richard Storry) นักประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นชาวอเมริกัน กล่าวว่าแนวคิด เรื่องการพึ่งตนเองของแซมมวล สไมล์ส (Samuel Smiles) และการอยู่รอดของผู้ที่เหมาะสมของคาร์วิน มีอิทธิพลต่อความคิดของชาวญี่ปุ่น ในช่วงทศวรรษ 1880 มาก โดยผู้นำญี่ปุ่นนำแนวคิดการพึ่งพาตนเองให้รอดพ้นจากจักรวรรดินิยมตะวันตก การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และการใช้กำลังที่เหนือกว่าเข้าไปยังดินแดนที่อ่อนแอ กว่า ซึ่งแนวคิดเหล่านี้มีผลอย่างยิ่งต่อการขยายดินแดนของญี่ปุ่นไปยังดินแดนที่ด้อยกว่า

เกาหลีช่วงครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 19

ในขณะที่ญี่ปุ่นเริ่มนโยบายขยายอำนาจ สถานการณ์ในเกาหลีกลับไม่ดีขึ้น กษัตริย์ชอลจง (ค.ศ.1850-1863) กษัตริย์ลำดับที่ 25 แห่งราชอาณาจักรโชซอนสวรรคตโดยที่ยังไม่ได้แต่งตั้งรัชทายาท ทำให้เกิดการแย่งชิงบัลลังก์ขึ้น เหล่าขุนนางที่มีอำนาจอยู่ในมือขณะนั้นได้เลือกโอรสขององค์ชายลีฮวอฮึง นั่นคือ องค์ชายลีเมียงบกหรือกษัตริย์โคจง (ค.ศ.1864-1907) ขึ้นครองราชย์ขณะมีพระชนมายุเพียง 12 พรรษา โดยมีพระบิดาได้รับฐานันดรศักดิ์เป็นแทวอนกุน หรือตำแหน่งผู้สำเร็จราชการ มีอำนาจเด็ดขาดด้านการปกครอง (วีระชัย โชคมุกดา, 2555 : 220) แทวอนกุนเป็น

ผู้ปกครองที่เคร่งครัดในคำสอนขงจื้อ และมีความคิดแบบอนุรักษ์นิยมที่ต่อต้านต่างชาติอย่างรุนแรง หลังจากที่ก้าวขึ้นสู่อำนาจแล้วได้เปลี่ยนแปลงราชสำนักให้กลับไปสู่ระเบียบแบบแผนตั้งสมัยต้นราชวงศ์ เช่น การยุบหน่วยงานที่ไม่จำเป็นทิ้งและมีการตรากฎหมายใหม่ ๆ ขึ้นเพื่อบังคับใช้ ทรงปฏิรูปการจัดเก็บภาษีขึ้นใหม่ โดยให้มีการจัดเก็บภาษีต่อย้งบันเช่นเดียวกับราษฎรทั่วไป เป็นต้น แทวอนกุนทรงใช้จ่ายเงินหลวงไปกับการก่อสร้างและการฟื้นฟูพระราชวังค่อนข้างมาก ทำให้ใน ค.ศ.1867 ฐานะการคลังของประเทศได้ใกล้เข้าสู่ภาวะล้มละลาย (ไพบูลย์ ปีตะเสน, 2555 : 288-290)

ในช่วงครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 19 เกาหลีตกอยู่ท่ามกลางของความขัดแย้งทางผลประโยชน์ของชาติต่าง ๆ เนื่องจากอาณาเขตที่ติดกับประเทศจีนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสำคัญทางยุทธศาสตร์และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เช่น การค้า ทรัพยากร ทำให้ชาติยุโรปต้องการเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์และยึดครอง บรรดาชาติยุโรปเริ่มเข้ามาในเกาหลีมากขึ้น ใน ค.ศ.1866 นอกจากจุดมุ่งหมายด้านเศรษฐกิจแล้วยังมีการเผยแผ่ศาสนาด้วย โดยเฉพาะฝรั่งเศส มีชาวเกาหลีหันไปนับถือศาสนาคริสต์กันมาก ทำให้ราชสำนักเกาหลีสั่งกวาดล้างขบวนการเผยแผ่คริสต์ศาสนา เพราะแทวอนกุนกลัวว่าชาวต่างชาติจะพยายามแทรกซึมเข้ามาในสังคมเกาหลี จึงมีการจับกุมและประหารชาวคริสต์ทั้งหมดกว่า 8,000 คน และบาทหลวงชาวฝรั่งเศสอีก 9 คน แต่มีบาทหลวงบางคนสามารถหลบหนีออกนอกประเทศไปได้ หลังจากบาทหลวงหลบหนีออกนอกประเทศไปแล้ว ใน ค.ศ. 1868 ก็ได้ส่งข่าวการสำเร็จโทษบาทหลวงฝรั่งเศสต่อเบโลเน็ต (Henri de Bellonet) ทูตฝรั่งเศสประจำกรุงปักกิ่ง ฝรั่งเศสทำการตอบโต้ในทันที โดยส่งเรือรบมายังเกาหลี 3 ลำ แต่ถูกทำลายลงในบริเวณเกาะคังฮวาโดยกองกำลังเกาหลี นายพลเรีออส (Pierre-Gustave Roze) ได้นำเรือรบ 7 ลำเข้าโจมตีเกาหลีอีกครั้ง แต่ก็จบลงด้วยความพ่ายแพ้ บาทหลวงฝรั่งเศสที่หนีไปได้จึงร่วมมือกับพ่อค้าเยอรมันในเมืองเซียงไฮ้เพื่อวางแผนลักลอบเข้ามาขโมยศพบรรพบุรุษของแทวอนกุน เพื่อหวังใช้เป็นเครื่องมือในการต่อรองกับราชสำนักเกาหลี เพื่อให้เปิดประเทศต่อโลกตะวันตก แต่ก็ล้มเหลว การกระทำในครั้งนี้นำให้เกิดความรู้สึกต่อต้านชาวต่างชาติมากขึ้นในราชสำนักเกาหลี (ไพบูลย์ ปีตะเสน, 2555 : 291)

หลังจากที่แอนสัน เบอร์ลิงเกม (Anson Burlingame) ทูตสหรัฐอเมริกาประจำกรุงปักกิ่ง ได้ทราบข่าวเรือต่างชาติถูกทางเกาหลีโจมตีทำลายไปในบริเวณลุ่มแม่น้ำแทตง จึงได้ให้ทางการจีนตรวจสอบกับทางราชสำนักเกาหลีว่าเป็นเรือของอเมริกันหรือไม่ และทางราชสำนักเกาหลีได้ตอบไป

ว่า สันนิษฐานว่าเป็นเรือสัญชาติอังกฤษ และทางการเกาหลีจะทำลายเรือต่างชาติทุกลำที่ลักลอบเข้าประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต คำตอบของราชสำนักเกาหลีได้สร้างความไม่พอใจแก่สหรัฐอเมริกาเป็นอันมาก เพราะสหรัฐอเมริกาต้องการเข้ามาเปิดเส้นทางการค้าแบบไร้เงื่อนไข ส่งผลให้ทางสหรัฐอเมริกาตัดสินใจส่งเรือรบเพื่อโจมตีหลายครั้ง เช่น เรือรบวาชูเซตต์ (Wachusett) เรือรบเชอนานโด (Shenandoah) แต่การโจมตีครั้งใหญ่ที่สุดเกิดขึ้นในปี ค.ศ.1871 นายพลเรือจอห์น รอดเจอร์ส (John Rodgers) ได้นำทัพเรือรบ 5 ลำต่อสู้กับกองทัพเกาหลี ที่บริเวณเกาะคังฮวา การสู้รบครั้งนี้ถึงแม้จะมีการสูญเสีย แต่เกาหลีก็ยังสามารถปกป้องดินแดนไว้ได้ การที่ประเทศเกาหลีถูกชาวต่างชาติรุกรานบ่อยครั้งนับได้ว่า เป็นการสร้างกระแสความรู้สึกชาตินิยมและความเกลียดชังชาวต่างชาติในสังคมเกาหลีมากยิ่งขึ้น ท้าวอนกุนได้บัญชาให้มีการ จัดตั้งอนุสาวรีย์รักษาชาติ และต่อต้านชาวต่างชาติขึ้นทั่วประเทศ โดยจารึกข้อความว่า “เราต้องต่อสู้ป้องกันชาติจากการรุกรานของพวกป่าเถื่อนชาวตะวันตก และการเจรจาใด ๆ กับพวกป่าเถื่อน เหล่านี้ถือว่าเป็นการขายชาติ” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2555 : 291-293)

ในช่วงเวลาที่กระแสการต่อต้านตะวันตกในสังคมเกาหลีกำลังทวีความรุนแรง จักรพรรดิญี่ปุ่นองค์ใหม่ได้เป็นคนกลางในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างสหรัฐอเมริกากับเกาหลี ใน ค.ศ.1870 จักรพรรดิญี่ปุ่นได้ส่งคณะทูตเชิญสาส์นแห่งการขึ้นครองราชย์ของจักรพรรดิองค์ใหม่ไปยังราชสำนักเกาหลี แต่ท้าวอนกุนแห่งราชสำนักโชซอนผู้เคยสนิทกับโชกุนในราชวงศ์เดิมได้ปฏิเสธความชอบธรรมของจักรพรรดิองค์ใหม่ และปฏิเสธการเปิดความสัมพันธ์ใด ๆ กับประเทศญี่ปุ่นโดยสิ้นเชิง ญี่ปุ่นที่มีความพยายามจะมีอำนาจเหนือประเทศเกาหลีและล้มล้างระบอบกษัตริย์ของเกาหลีที่มีมากกว่า 2,000 ปี (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2555 : 293-294) เมื่อเห็นว่าชาติต่าง ๆ สามารถกดดันเกาหลีสำเร็จ ญี่ปุ่นจึงทำบ้าง เพื่อหวังผลในการแสวงหาผลประโยชน์ในภายภาคหน้า และเห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ที่สามารถใช้เป็นแหล่งทรัพยากรอาหารของชาวญี่ปุ่น มีทรัพยากรอื่น ๆ ที่เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรม

ใน ค.ศ.1866 กษัตริย์โคจงได้อภิเษกสมรสกับราชินีมิน และเมื่อกษัตริย์โคจงทรงเจริญพระชนมพรรษาจนสามารถบริหารราชการแผ่นดินด้วยพระองค์เองได้แล้ว ท้าวอนกุนจึงต้องลงจากตำแหน่งผู้สำเร็จราชการ แต่เนื่องจากกษัตริย์โคจงไม่เคยบริหารบ้านเมืองด้วยพระองค์เอง และเป็นหุ่นเชิดให้ท้าวอนกุนมาโดยตลอด ทำให้ราชินีมินที่มีสติปัญญาด้านการปกครองเข้ามาบริหาร

บ้านเมืองแทน ซึ่งพระนางทรงต่อต้านการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยในราชสำนัก ทำให้เกิดข้อพิพาทระหว่างราชินีมินและแหวอนกุน (วีระชัย โชคมุกดา, 2555 : 221)

จุดเริ่มต้นของความขัดแย้ง

ความขัดแย้งระหว่างเกาหลีญี่ปุ่น เริ่มต้นขึ้นช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ในสมัยการปกครองของกษัตริย์โคจง (ค.ศ.1864-1907) แห่งราชวงศ์อี ยูคโชซอนและตรงกับการปกครองของสมเด็จพระจักรพรรดิเมจิ (ค.ศ.1867-1912) แห่งราชวงศ์เบญจมาศ

ใน ค.ศ.1875 ญี่ปุ่นส่งเรือรบชื่อ “อุโนโยะ (Unyo)” เข้ามาในน่านน้ำเกาหลีที่เกาะคังฮวา เกิดการปะทะกันระหว่างกองทัพญี่ปุ่นกับกองทหารเกาหลีในเมืองพูซาน ญี่ปุ่นจึงส่งคณะทูตพร้อมกับเรือรบ 6 ลำมายังเกาะคังฮวาอีกครั้ง เพื่อขอเจรจาความสัมพันธ์ทางการทูตและมีการลงนามในสนธิสัญญากับญี่ปุ่น ชื่อว่า “สนธิสัญญาคังฮวา (Treaty of Ganghwa Island)” ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1876 ในสนธิสัญญาประกาศว่าประเทศเกาหลีเป็นประเทศอิสระ และมีอำนาจอธิปไตยของตนเอง ปราศจากการยุ่งเกี่ยวกับจีน และญี่ปุ่น-เกาหลีต้องเจริญสัมพันธไมตรีทางการทูตต่อกัน เกาหลีต้องเปิดท่าเรือพูซานให้ญี่ปุ่น พ่อค้าญี่ปุ่นสามารถทำการค้าในเกาหลีได้อย่างเสรี ชาวญี่ปุ่นสามารถเช่าที่ดินเพื่อการพาณิชย์และเพื่ออยู่อาศัยในเกาหลีได้ เรือญี่ปุ่นมีอิสระในการสำรวจน่านน้ำของเกาหลี และเกาหลีต้องรับรองสิทธิสภาพนอกอาณาเขตต่อพลเมืองญี่ปุ่นในประเทศเกาหลี (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2555 : 299)

การเปิดประเทศแก่ญี่ปุ่นส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนเกาหลีอย่างมาก ชาวญี่ปุ่นได้รับสิทธิพิเศษในการทำการค้าแข่งกับชาวเกาหลี และที่สำคัญคือญี่ปุ่นบังคับให้เกาหลีส่งออกข้าวไปยังประเทศของตนเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนข้าวอย่างรุนแรงในเกาหลี และราคาอุปโภคบริโภคในเกาหลีก็เพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ทำให้ชาวนาจำนวนมากเข้าร่วมกลุ่มทงฮัก (Tonghak) หรือกลุ่มโจรติดอาวุธอาศัยอยู่ในหุบเขาเพื่อปล้นขบวนสินค้าที่เดินทางเข้าสู่กรุงโซล กลุ่มทงฮักได้เรียกร้องให้มีการปฏิรูปนโยบายของทางการ โดยให้ไล่ชาวญี่ปุ่นและชาวตะวันตกออกไปจากเกาหลี และยุติความสัมพันธ์กับต่างชาติ แต่ก็ไม่ได้รับการตอบรับต่อข้อเรียกร้อง กลุ่มทงฮักได้แพร่กระจายไปทั่วทุกเมือง และเข้ายึดที่ทำการเขตแทบทุกเมืองในมณฑลต่าง ๆ กษัตริย์โคจงทรงตัดสินพระทัยขอความช่วยเหลือจากทางการจีน ทางการจีนได้ส่งเรือรบและกองทหารช่วยเหลือ

กองกำลังทหารญี่ปุ่นก็ได้ถูกส่งเข้ามาทางเมืองอินซอนเพื่อปกป้องพลเมืองญี่ปุ่นเช่นกัน หลังจากสามารถปราบปรามกลุ่มทงฮักได้แล้ว ทางเกาหลีได้เรียกร้องให้กองทัพจีนและญี่ปุ่นถอนกำลังออกไปแต่ญี่ปุ่นเห็นว่าเป็นโอกาสที่จะขับไล่กองกำลังจีนและเข้าครอบครองประเทศเกาหลีแทน (ไพบูลย์ ปีตะเสน, 2555 : 323-327)

ญี่ปุ่นในช่วงเวลานั้นได้ปฏิรูปด้านการทหารของตน จนสามารถสร้างกองทัพอันแข็งแกร่งด้วยอาวุธยุทโธปกรณ์ที่สั่งซื้อมาจากตะวันตกมากมาย จึงคิดที่จะขยายเส้นทางการค้าและผลประโยชน์ของตนเข้าไปในแผ่นดินของจีน เกาหลีเป็นประเทศแรกที่ญี่ปุ่นสามารถเปิดเข้าสู่แผ่นดินใหญ่ได้โดยง่าย ญี่ปุ่นจึงไม่ยอมถอนกองกำลังตามคำเรียกร้องของเกาหลี โดยอ้างว่าจะใช้กองกำลังเพื่อช่วยเกาหลีในการปฏิรูปประเทศ รัฐบาลเกาหลีจึงขอให้ทางการจีนทำการประท้วงต่อญี่ปุ่น ความตึงเครียดของจีนและญี่ปุ่นเพิ่มมากขึ้นเมื่อหยวน ซื่อไค (Yuan Zhi Kai) ประธานาธิบดีคนแรกของประเทศจีนถูกญี่ปุ่นขับไล่ออกจากเกาหลี ในวันที่ 25 กรกฎาคม ค.ศ.1894 ญี่ปุ่นประกาศสงครามกับจีนอย่างเป็นทางการ เกิดเป็นสงครามที่เรียกว่า “สงครามระหว่างจีนกับญี่ปุ่น (Sino-Japanese War)” สงครามครั้งนี้เป็นสงครามระหว่างจีนและญี่ปุ่น แต่สมรภูมิจึงรบอยู่ในเกาหลี (ดวงธิดา ราเมศวร์, 2555 : 100) กองกำลังญี่ปุ่นเข้าโจมตีกองกำลังของจีนที่กษัตริย์โคจงทรงขอความช่วยเหลือ จนในที่สุดจีนได้ถอนกำลังออกจากเกาหลี หลังจากหมดแนวร่วมจากจีนที่เคยใช้ถ่วงดุลอำนาจของญี่ปุ่นแล้ว ราชสำนักเกาหลีจำเป็นต้องยินยอมลงนามในสนธิสัญญาเพื่อให้สิทธิแก่ญี่ปุ่นมากขึ้น เช่น ให้สิทธิในการสร้างรถไฟและระบบโทรเลข การเปิดท่าเรือทุกแห่งริมชายฝั่งมณฑลซอลลาให้แก่เรือการค้าของญี่ปุ่น การให้การร่วมมือด้านการทหารและการเนรเทศชาวจีนทั้งหมดออกจากเกาหลี เป็นต้น (ไพบูลย์ ปีตะเสน, 2555 : 328-331) และด้วยสนธิสัญญาระหว่างญี่ปุ่นกับจีนชื่อว่า “สนธิสัญญาชิโมนะเซกิ (Treaty of Shimonoseki)” หรือ “สนธิสัญญาหม่ากวัน (Treaty of Maguan)” จึงประกาศว่า ประเทศเกาหลีเป็นประเทศอิสระไม่ขึ้นต่อจีน

ราชินีมินได้ทรงเล็งเห็นโอกาสในการใช้รัสเซียเพื่อต่อสู้กับอำนาจญี่ปุ่น รัฐบาลเกาหลีจึงเริ่มมีการติดต่อกับรัสเซียอย่างลับ ๆ ผ่านทูตรัสเซียประจำกรุงโซล การได้รับการสนับสนุนจากรัสเซียทำให้การต่อต้านญี่ปุ่นเป็นไปอย่างรุนแรงมากขึ้น ญี่ปุ่นจึงได้ส่งหน่วยสังหารเข้าไปในพระราชวัง เพื่อปลงพระชนม์ราชินีมินในวันที่ 8 ตุลาคม ค.ศ.1895 ทำให้กษัตริย์โคจงต้องทรงหลบหนีไปสถานทูตรัสเซีย ญี่ปุ่นเริ่มเข้าควบคุมการปกครองอาณาจักรโชซอน ปรับปรุงประเทศในด้านต่าง ๆ และยกเลิกประเพณีเก่าแก่ เช่น ยกเลิกการนับปีตามศักราชแบบจีน และให้ใช้ปฏิทินเกรกอเรียน

(Gregorian Calendar) แทน รวมทั้งการตัดจุกของผู้ชาย (วีระชัย โชคมุกดา, 2555 : 223) ซึ่งขัดกับหลักขงจื้อที่ห้ามตัดผมตลอดชีวิต ทำให้ประชาชนเกาหลีเรียกร้องให้กษัตริย์โคจงกลับสู่พระราชวัง กษัตริย์โคจงจึงเสด็จคืนสู่พระราชวังคยองอินใน ค.ศ.1897 เนื่องจากพระราชวังคยองอินอยู่ใกล้กับ สถานทูตรัสเซีย และเพื่อความปลอดภัยต่อการก่อการของทหารญี่ปุ่น ราชสำนักเกาหลีสถาปนา กษัตริย์โคจงเป็น “จักรพรรดิ” เพื่อแสดงว่าเกาหลีเป็นประเทศอิสระที่มีศักดิ์ศรีไม่ต่างจากจักรพรรดิ ญี่ปุ่น และเกาหลีได้เปลี่ยนชื่อจาก “โชซอน” เป็น “แทฮันเชกุก” (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2555 : 345-357)

ญี่ปุ่นต้องเผชิญกับการขยายอิทธิพลของรัสเซียในเกาหลีอยู่ตลอด เมื่อญี่ปุ่นได้เตรียมความพร้อมด้านการทหารเพียงพอที่ต่อสู้กับรัสเซีย ญี่ปุ่นได้เรียกร้องให้รัสเซียถอนกำลังออกจากเกาหลี รัสเซียเสนอให้แบ่งเขตเกาหลีออกเป็น 2 ส่วนที่เส้นขนานที่ 38 แต่รัสเซียกลับละเมิดข้อตกลงกับ ญี่ปุ่นด้วยการลอบส่งทหารเข้าไปในเกาหลีและไม่ยอมถอนกำลังออกไปตามคำเรียกร้องของญี่ปุ่น จึงทำให้เกิดสงครามที่เรียกว่า “สงครามระหว่างรัสเซียกับญี่ปุ่น (Russo-Japanese War)” โดย กองกำลังญี่ปุ่นเข้าโจมตีทหารรัสเซีย ณ ท่าเรือบออาเรอร์ใน ค.ศ.1904 (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2555 : 361-362) และใน ค.ศ.1905 รัสเซียทำสนธิสัญญากับญี่ปุ่นชื่อว่า “สนธิสัญญาปอร์ตสมัธ (Treaty of Portsmouth)” ว่าญี่ปุ่นมีผลประโยชน์ทางการเมือง การทหาร และทางเศรษฐกิจใน เกาหลีแต่เพียงชาติเดียว

ญี่ปุ่นนำกองทัพเคลื่อนผ่านเกาหลีโดยที่รัฐบาลเกาหลีไม่สามารถทำอะไรได้ และยังคงยอม ลงนามในข้อตกลงเพิ่มเติมกับญี่ปุ่น เช่น เกาหลีจะปฏิบัติตามคำแนะนำของญี่ปุ่นในการพัฒนา ประเทศ รัฐบาลญี่ปุ่นสามารถดำเนินการโดยได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลเกาหลี เช่น การใช้พื้นที่ หรือการปฏิบัติการทางทหาร และรัฐบาลเกาหลีต้องไม่ทำสัญญา หรือกระทำการผูกพันใด ๆ กับรัฐบาลต่างชาติโดยไม่ได้รับความยินยอมจากญี่ปุ่น ญี่ปุ่นเริ่มควบคุมเกาหลีมากขึ้น ด้วยการประกาศยกเลิกสัญญาใด ๆ ที่เกาหลีเคยทำกับรัสเซีย และเมื่อรัสเซียแพ้สงครามกับญี่ปุ่น ใน ค.ศ.1905 ทำให้ญี่ปุ่นสามารถควบคุมการสื่อสาร และมีสิทธิ์ใช้พื้นที่ทั้งหมดในประเทศเกาหลีได้ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นขอการสนับสนุนจากชาติตะวันตกในการยึดครองเกาหลี (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2555 : 362-364) และบังคับให้เกาหลีทำ “สนธิสัญญาอัลซา (Japan-Korea Treaty of 1905)” ให้เกาหลี ตกเป็นรัฐในอารักขา (Protectorate) แต่ผู้ที่ลงนามในสนธิสัญญานี้มีเพียงรัฐมนตรีไม่กี่คน อีกทั้ง จักรพรรดิโคจงก็ไม่ได้ทรงร่วมลงนามด้วย (วีระชัย โชคมุกดา, 2555 : 224)

สนธิสัญญาอีลซาทำให้เกาหลีไม่มีอิสระในการติดต่อสัมพันธ์กับต่างชาติและการค้ากับต่างประเทศ นอกจากนั้นญี่ปุ่นยังเข้ายึดครองระบบขนส่งและระบบสื่อสารทั้งหมดของเกาหลี มีการแก้กฎหมายให้ชาวญี่ปุ่นสามารถครอบครองที่ดินในประเทศเกาหลีได้อย่างเสรี ชาวเกาหลีสามารถกู้เงินจากนายทุนเงินกู้ชาวญี่ปุ่นโดยใช้ที่ดินของตนค้ำประกัน มีการแก้ระบบเงินตราของเกาหลีให้สอดคล้องกับของญี่ปุ่น จักรพรรดิโคจงจึงลอบส่งทูตไปยังการประชุมสันติภาพโลกครั้งที่ 2 ใน ค.ศ.1907 เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมจากการกระทำของญี่ปุ่นในสภาโลก เมื่อญี่ปุ่นรู้จึงกล่าวหาว่าเกาหลีละเมิดข้อสัญญาสนธิสัญญาอีลซา และบังคับให้จักรพรรดิโคจงสละบัลลังก์ (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2555 : 366-367) และให้พระโอรสขึ้นครองราชย์เป็นจักรพรรดิซุนจง (ค.ศ.1908-1911) แต่จักรพรรดิองค์ใหม่ไม่มีพระราชอำนาจใด ๆ เนื่องจากอำนาจทั้งหมดตกอยู่ในมือของผู้สำเร็จราชการชาวญี่ปุ่นและแหวอนกุน อีกทั้งพระองค์มีพระพลานามัยไม่แข็งแรง การที่ญี่ปุ่นยอมให้พระองค์ขึ้นครองราชย์ก็เพื่อรอเวลาที่จะกลืนจักรวรรดิเกาหลีได้โดยสมบูรณ์เท่านั้น (วีระชัย โชคมุกดา, 2555 : 227-228)

รัฐบาลญี่ปุ่นคาดว่า การปกครองเกาหลีจะเป็นไปอย่างราบรื่น เพราะญี่ปุ่นและเกาหลีมีความใกล้เคียงกันทางเชื้อชาติภาษาและศาสนา แต่การปกครองเกาหลีของญี่ปุ่นกลับไม่ราบรื่น มีการต่อต้านจากคนเกาหลีอย่างรุนแรงอยู่ตลอด (ศิริพร ดาบเพชร, 2559 : 71) ผู้ชนชาวเกาหลีที่โกรธแค้นได้เผาทำลายที่ทำการหนังสือพิมพ์ที่ฝึกไฝญี่ปุ่น และเข้าโจมตีทหารญี่ปุ่น อิโต ฮิโรbumi (Ito Hirobumi) ผู้ตรวจการใหญ่ชาวญี่ปุ่นคนแรกในเกาหลีและผู้สนับสนุนถูกลอบสังหาร การประท้วงได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น จนญี่ปุ่นต้องจัดตั้งสำนักงานตำรวจท้องถิ่นใน ค.ศ.1907 เพื่อปราบปรามกลุ่มต่อต้านอำนาจญี่ปุ่นที่ยังคงปรากฏอยู่อย่างต่อเนื่อง มีการสร้างเรือนจำขนาดใหญ่ใกล้บริเวณประตูเมือง ชื่อว่า “เรือนจำโซแดมุน (Seodaemun prison)” โดยสามารถขังนักโทษได้มากกว่า 500 คน หนังสือพิมพ์เกาหลีเขียนบทความวิพากษ์วิจารณ์การปกครองของญี่ปุ่นอย่างรุนแรง ทำให้ญี่ปุ่นเริ่มเข้าควบคุมสื่อและองค์กรทางการเมืองมากขึ้น ผู้ปกครองชาวญี่ปุ่นได้จัดพิมพ์หนังสือพิมพ์ปวงชน (People's News) เพื่อใช้เป็นสื่อสนับสนุนการปกครองของญี่ปุ่น การจำกัดสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทวีความรุนแรงขึ้น นอกจากนี้รัฐบาลญี่ปุ่นยังกำหนดให้มีครูชาวญี่ปุ่นในทุกโรงเรียนของเกาหลี สถานศึกษาต้องจดทะเบียนและต้องได้รับการอนุมัติหลักสูตรโดยรัฐบาลญี่ปุ่น (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2555 : 368-373)

ใน ค.ศ.1909 เกาหลีถูกญี่ปุ่นบังคับให้ลงนามใน “บันทึกความเข้าใจร่วมกัน (Resident-General)” เพื่อมอบอำนาจในการพิจารณาคดีและการบริหารเรือนจำแก่ญี่ปุ่น ทำให้ญี่ปุ่นเข้ามามีอำนาจอย่างเต็มที่ในระบบยุติธรรมและการจัดการเรือนจำ หลังจากนั้นเรือนจำแบบใหม่ก็ถูกสร้างขึ้นในเขตต่าง ๆ เพื่อรองรับนักโทษซึ่งส่วนใหญ่คือผู้ที่ต่อต้านญี่ปุ่น เมื่อขบวนการเรียกร้องเอกราชขยายตัวมากขึ้น การจับกุมชาวเกาหลีก็มีมากขึ้นเช่นกัน ทำให้ญี่ปุ่นต้องขยายขนาดเรือนจำที่มีอยู่ทั้งประเทศเกาหลี ญี่ปุ่นบังคับให้เกาหลีออกพระราชบัญญัติ “คำสั่งการโบย (Flogging law)” และ “คำสั่งการเฆี่ยน (Lashing law)” ใน ค.ศ.1912 เพื่อที่จะทำให้การลงโทษอย่างรุนแรงถูกกฎหมาย แต่บทลงโทษดังกล่าวทำให้นักโทษจำนวนมากต้องเสียชีวิต นอกจากนี้ในห้องทรมาน ญี่ปุ่นมีการทรมานนักโทษเกาหลีแบบโหดร้าย เช่น การแทงนิ้ว การฉีดยาผสมปรอทไทยเข้าไปในรูจมูกและปากขณะที่นักโทษถูกแขวนและห้อยหัวลง การนำเหล็กร้อนมาแนบลำตัวนักโทษ ขณะที่มือและเท้าถูกมัดไว้ การทรมานนักโทษโดยใช้ไฟฟ้า การคุกคามทางเพศ เป็นต้น สภาพในห้องขังของนักโทษเกาหลีนั้นเลวร้ายราวกับคอกสัตว์ และจำนวนนักโทษที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้อาหารต้องถูกลด นักโทษส่วนใหญ่ต้องเสียชีวิตจากความหิวและขาดสารอาหาร เพราะในเรือนจำโซแดมุนมีนักโทษมากถึง 3,500 คน (นงลักษณ์ ลิมศิริ, 2556 : 183-188)

เกาหลีในอารักขาของญี่ปุ่น

ใน ค.ศ.1910 เทราอุจิ (Hisaiichi Terauchi) ผู้ตรวจการใหญ่ชาวญี่ปุ่นประจำเกาหลี ได้เข้าหารือกับลิวันยง (Yi Wan-yong) นายกรัฐมนตรีเกาหลี เพื่อร่วมลงนามใน “สนธิสัญญาการผนวกเกาหลีของญี่ปุ่น (Japan-Korea Annexation Treaty)” ซึ่งระบุว่า ตำแหน่งของจักรพรรดิเกาหลีต้องลงฐานันดรให้เป็นเพียงกษัตริย์ ให้เปลี่ยนชื่อประเทศจากแทฮันเป็นโชซอนดั้งเดิม และให้ยกเลิกสนธิสัญญาที่เกาหลีได้กระทำกับต่างชาติทั้งหมด นอกจากนี้ตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดแห่งเกาหลีให้อยู่ภายใต้การแต่งตั้งของรัฐบาลญี่ปุ่น กองกำลังตำรวจมีหน้าที่ดูแลรักษาผลประโยชน์ให้แก่ญี่ปุ่น และบังคับจัดเก็บภาษีจากประชาชนเกาหลี ซึ่งงบประมาณส่วนใหญ่ถูกใช้ในกิจการทหาร-ตำรวจ ต่อมาสำนักงานการสำรวจที่ดินจัดตั้งระบบการถือครองที่ดินขึ้นใหม่ที่ดินส่วนใหญ่ตกเป็นของรัฐบาลญี่ปุ่น เพราะเกษตรกรเกาหลีส่วนใหญ่ไม่คุ้นเคยกับระบบแบบใหม่ จึงไม่สามารถขึ้นทะเบียนได้ตามเวลาที่กำหนด ผู้บัญชาการใหญ่แห่งเกาหลีได้จัดประมูลขายที่ดินให้แก่ธุรกิจญี่ปุ่น มีการแก้ไขกฎหมายประกอบกิจการที่เอื้อต่อชาวญี่ปุ่นมากขึ้น ญี่ปุ่น

ได้เข้าครอบครองธุรกิจการเงินและการธนาคารเพื่อบริหารการเงินการคลังของเกาหลี ผู้ปกครองญี่ปุ่นไม่ได้ใส่ใจต่อการพัฒนาการศึกษาในเกาหลีเลย ในด้านการศึกษา ชาวเกาหลีส่วนใหญ่ไม่ได้มีโอกาสได้รับการศึกษาเท่าที่ควร มีผู้ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษาจำนวนน้อย แต่บุตรหลานชาวญี่ปุ่นในเกาหลีจะได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดี เช่น การให้เงินทุนช่วยเหลือ การส่งครูชาวญี่ปุ่นมาเพื่อทำการสอน เป็นต้น (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2555 : 377-380)

ใน ค.ศ.1919 ประชาชนเกาหลีทั่วประเทศได้ทำการเรียกร้องอิสรภาพ รัฐบาลญี่ปุ่นในเกาหลีใช้กำลังเข้าปราบปรามอย่างรุนแรง ชาวเกาหลีถูกสังหารและได้รับบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก บ้านเรือนโบสถ์และโรงเรียนถูกเผาทำลาย ผู้ก่อการประท้วงชาวเกาหลีถูกจับกุมและถูกตัดสินลงโทษ และเพื่อป้องกันการต่อต้าน ทำให้ญี่ปุ่นกำหนดเนื้อหาในการเรียนการสอนใหม่โดยไม่ให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับเกาหลี แต่ให้ปลูกฝังเรื่องจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นแทน เพื่อที่จะบ่มเพาะชาวเกาหลีให้เป็น “ประชาชนผู้ซื่อสัตย์ของพระเจ้าจักรพรรดิ” นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งสำนักศึกษาประวัติศาสตร์เกาหลีขึ้น ใน ค.ศ.1925 เพื่อพยายามบิดเบือนประวัติศาสตร์ของเกาหลีโดยให้ภาพว่าเกาหลีเป็นประเทศที่อ่อนแอและล้าหลัง จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากญี่ปุ่นในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไป (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2555 : 384-388) ญี่ปุ่นให้สิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดเห็น และการรวมกลุ่มในบางเรื่อง รวมทั้งอนุญาตให้พิมพ์หนังสือพิมพ์ได้เป็นบางกรณี ข้าราชการเกาหลีที่มีอิทธิพลและอยู่ฝ่ายญี่ปุ่นก็จะได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกของสภาจุงชวอน ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและผู้แทนของรัฐบาลญี่ปุ่นในเกาหลี ในขณะเดียวกันก็ก่อตั้งสภาโทมูมยอน เพื่อเพิ่มโอกาสทางการเมืองให้ชาวเกาหลี แต่แผนงานเหล่านี้เป็นเพียงนโยบายที่ตั้งขึ้นมาเพื่อตบตาและเพื่อยุติการวิพากษ์วิจารณ์ของประชาชนเกาหลี นอกจากนี้ผู้แทนญี่ปุ่นยังหาทางประนีประนอมกับกลุ่มคนชั้นสูง ได้แก่ เหล่าขุนนาง นักปราชญ์ลัทธิขงจื้อ เจ้าผู้ครองที่ดิน นักลงทุน และคนในศาสนาต่าง ๆ และให้การสนับสนุนองค์กรต่าง ๆ ที่เป็นฝ่ายญี่ปุ่น เช่น สมาคมพันธมิตรไทโช (Taisho Friendship Association) หรือสมาคมแห่งชาติ นับเป็นวิธีการแบ่งแยก และปกครองที่ญี่ปุ่นได้สร้างขึ้นในเกาหลี (นงลักษณ์ ลีเมศิริ, 2556 : 223)

ในด้านเศรษฐกิจ ปรากฏว่าข้าวที่ผลิตได้ในเกาหลีในช่วง ค.ศ.1920 ถูกจัดส่งไปยังญี่ปุ่น ส่วนเกาหลีให้นำเข้าข้าวบาร์เลย์ ข้าวโพดจากแมนจูเรียเพื่อใช้บริโภคแทน มีการแก้ไขกฎหมายการอุตสาหกรรมเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่นักลงทุนชาวญี่ปุ่นในประเทศเกาหลี ใน ค.ศ.1926 ญี่ปุ่นมีความจำเป็นต้องใช้เกาหลีเป็นฐานผลิตทางด้านอุตสาหกรรมและด้านการทหารมากขึ้น

เพื่อเตรียมพร้อมในการบุกเข้าครอบครองจีนในอนาคต ทำให้กิจการอุตสาหกรรมเริ่มมุ่งเน้นไปเพื่อการทหารมากขึ้น กิจการขนาดใหญ่เป็นของนักลงทุนชาวญี่ปุ่นทั้งสิ้น กิจการของชาวเกาหลีเป็นเพียงกิจการขนาดเล็ก เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตร สิ่งทอ เป็นต้น เพราะชาวเกาหลีขาดแคลนเงินลงทุน และขาดแคลนความรู้ด้านอุตสาหกรรมและการจัดการ มีเพียงการฝึกสอนความรู้เชิงปฏิบัติการให้แก่แรงงานเกาหลีเท่านั้น (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2555 : 389-392) ญี่ปุ่นได้เปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจของเกาหลี และเปลี่ยนเกาหลีเป็นดินแดนแห่งแรงงานราคาถูกเพื่อจัดหาวัตถุดิบและเป็นที่ตลาดรับซื้อสินค้าที่ญี่ปุ่นผลิตในเศรษฐกิจแบบผูกขาด (นงลักษณ์ ลีมีศิริ, 2556 : 223)

ใน ค.ศ.1937 ญี่ปุ่นได้เริ่มเข้าโจมตีประเทศจีนเต็มกำลัง โดยใช้เกาหลีเป็นแหล่งสนับสนุนในการทำสงครามกับจีน ทำให้เกาหลีกลายเป็นแหล่งเสบียงอาหาร แหล่งอาวุธ และกำลังพลในสงคราม ใน ค.ศ.1936 ผู้บัญชาการใหญ่ในเกาหลี นายพลมินามิ จิโร (Minami Jiro) ประกาศใช้นโยบายการกลืนกินทางวัฒนธรรม (Assimilation Policy or Sōshi-kaimei) โดยการถอนรากถอนโคนภาษาและวัฒนธรรมเกาหลี ใช้ภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อเสริมสร้างให้เกาหลีเป็นเมืองขึ้นของญี่ปุ่นอย่างถาวร เช่น ห้ามใช้ภาษาเกาหลี และให้ใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถาบันการศึกษาทุกแห่ง สั่งให้ปิดหนังสือพิมพ์สัญชาติเกาหลีทั้งหมด และเผาทำลายหนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์จำนวนมาก ใน ค.ศ.1940 และใน ค.ศ.1942 ก็สั่งปิดกิจการของสภาภาษาแห่งเกาหลี มีการกำหนดให้ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาราชการในประเทศเกาหลี และประกาศให้ลัทธิชินโตของญี่ปุ่นเป็นศาสนาประจำชาติเกาหลี นอกจากนี้ยังประกาศให้ตั้งชื่อญี่ปุ่นแก่คนเกาหลีทุกคน สิ่งของมีค่าถูกนำออกจากเกาหลีไปยังญี่ปุ่น เป็นต้น รัฐบาลญี่ปุ่นในเกาหลีได้เริ่มระบบ “แรงงานภาคภูมิใจ (Forced labor)” ขึ้นใน ค.ศ.1938 ชาวเกาหลีกว่า 2,616,900 คน ถูกเกณฑ์เพื่อเป็นกำลังให้แก่ญี่ปุ่น ชาวเกาหลีประมาณ 723,900 คน ถูกส่งไปประจำการในต่างประเทศ (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2555 : 395-396) ผู้หญิงประมาณ 200,000 คน ถูกส่งไปยังแนวหน้าเพื่อสนองกามแก่ทหารญี่ปุ่น (วีระชัย โชคมุกดา, 2555 : 244-245)

ภาพที่ 1 ผู้หญิงที่ถูกส่งไปยังแนวหน้าเพื่อสนองกามแก่ทหารญี่ปุ่น

ที่มา: <https://www.asianews.it/news-en/“Treated-worse-than-an-animal”:-the-‘comfort-women’-issue-before-the-United-Nations-22913.html>

เอกราชของเกาหลีและความสัมพันธ์อันประหลาด

ใน ค.ศ.1943 สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และจีนได้เริ่มประชุมในกรุงไคโร ว่ากองกำลังฝ่ายพันธมิตรจะดำเนินสงครามกับญี่ปุ่นจนกว่าญี่ปุ่นจะยินยอมถอนกำลังกลับประเทศและปลดปล่อยดินแดนที่ได้ครอบครองมาตั้งแต่ ค.ศ.1894 ใน ค.ศ.1945 กองกำลังฝ่ายพันธมิตรได้เริ่มเปิดศึกกับญี่ปุ่น ญี่ปุ่นถูกทิ้งระเบิดในเมืองฮิโรชิมาและเมืองนางาซากิ รัสเซียประกาศสงครามกับญี่ปุ่นทันทีหลังจากนั้น และสามารถครอบครองเขตตะวันออกเฉียงเหนือของแมนจูเรียและตอนเหนือของเกาหลี ในที่สุดญี่ปุ่นต้องยอมรับความพ่ายแพ้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ.1945 ชาวเกาหลีคาดหวังถึงอิสรภาพของตนเองอีกครั้ง แต่เพราะความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองของสหรัฐอเมริกากับรัสเซียและผู้นำขบวนการกู้ชาติของเกาหลี ผลประชุมได้สรุปให้กองกำลังรัสเซียที่ประจำการอยู่ทางตอนเหนือของเกาหลีปกครองดินแดนของเกาหลีตอนเหนือเส้นขนานที่ 38 องศา และกองกำลังของสหรัฐอเมริกาควบคุมดินแดนที่อยู่ต่ำกว่าเส้นขนาน การควบคุมดังกล่าวให้ถือเป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีการเลือกตั้งรัฐบาล และจัดตั้งรัฐบาลของตนสำเร็จ วันที่ 8 กันยายน กองกำลังญี่ปุ่นทั้งหมดได้ถอนตัวออกจากประเทศเกาหลี กองกำลังทหารสหรัฐอเมริกาและรัสเซียได้ถอนกำลังออกจากคาบสมุทรเกาหลีตามคำสั่งขององค์การสหประชาชาติใน ค.ศ.1949 (ไพบูลย์ ปีตะเสน, 2555 : 397-402)

แม้ว่าสงครามจะสิ้นสุดลงและเกาหลีได้รับอิสรภาพจากการครอบครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่น ใน ค.ศ.1945 และญี่ปุ่นสามารถสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับเกาหลีได้ใน ค.ศ.1965 แต่กว่าที่ญี่ปุ่นจะสถาปนาความสัมพันธ์ได้ทางการทูตต่อกันได้นั้น ก็ต้องเผชิญกับการคัดค้านจากประชาชน เนื่องจากชาวเกาหลีใต้ยังมีความโกรธแค้นต่อการกระทำของญี่ปุ่นในอดีต และเป็นบาดแผลที่ฝังลึกในใจคนเกาหลีมาจนถึงปัจจุบัน

หลังจากเกาหลีได้รับอิสรภาพจากการครอบครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่น รัฐบาลเกาหลีได้จัดตั้งพิพิธภัณฑ์หลายแห่ง เช่น อนุสรณ์สถานสงครามเกาหลี ถูกสร้างขึ้นใน ค.ศ.1993 เพื่อเก็บสะสม จัดแสดง และบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับสงครามจากการรุกรานประเทศจากภายนอก และเพื่อให้ผู้ชม นิทรรศการได้ระลึกถึงบรรพบุรุษผู้รักชาติยอมสละชีวิตเพื่อชาติ ห้องนิทรรศการประวัติศาสตร์สงครามได้บันทึกเรื่องราวตั้งแต่ยุคโบราณ ยุคอาณาจักรโครยอ ยุคอาณาจักรโชซอน และยังมีเรื่องราวเมื่อครั้งที่เกาหลีเปิดเมืองท่าใน ค.ศ.1876 มีการกล่าวถึงการต่อสู้ของขบวนการต่อต้านญี่ปุ่น ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ และด้วยความสามัคคีของคนในชาติที่ทำให้เกาหลีได้รับ อำนาจอธิปไตยกลับคืนมา ต่อมา คือ หอเอกราชประเทศเกาหลี ถูกสร้างขึ้นใน ค.ศ.1987 สถานที่แห่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์เกาหลีในช่วงที่อยู่ภายใต้การปกครองของญี่ปุ่น ทั้งภาพของความยากลำบาก และความกล้าหาญของบรรพบุรุษที่ต่อสู้เพื่อให้ได้เอกราชมา เช่น อาคารนิทรรศการที่ 6 กล่าวถึง ขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นของชาวเกาหลี ว่า “ยังมีประชาชนเข้าร่วม มากขึ้นและการประท้วงกระจายเป็นวงกว้างขึ้นมากเท่าไร ญี่ปุ่นก็ยิ่งทวีความโหดร้ายมากขึ้นเท่านั้น ญี่ปุ่นเคลื่อนกำลังทหารและตำรวจติดอาวุธเข้าสังหารชาวเกาหลีที่มีส่วนร่วมกับเหตุการณ์อย่าง โหดเหี้ยม แม้ว่าชาวเกาหลี 7,509 คนจะถูกสังหาร 15,961 คนจะบาดเจ็บ และอีก 46,948 คน จะถูกคุมขัง ความมุ่งมั่นอันแรงกล้าของพวกเราที่จะต่อสู้เพื่ออิสรภาพ ก็ไม่เคยเหือดหายไป” เพื่อต้องการแสดงให้เห็นชาวเกาหลีและชาวต่างชาติเห็นว่า ญี่ปุ่นได้ทำอะไรกับเกาหลี และเกาหลีได้ต่อสู้ อย่างไรบ้าง (นงลักษณ์ ลิ้มศิริ, 2556 : 144-176)

ใน ค.ศ.1995 เรือจาชแดมุนได้ถูกฟื้นฟูเพื่อใช้เป็นหอแสดงประวัติศาสตร์ เพื่อย้อนระลึก ถึงการต่อสู้และแสดงความเคารพต่อบรรพบุรุษ เป็นการให้เกียรติและให้ความเคารพวิญญาน บรรพบุรุษผู้ซึ่งเสียสละชีวิตต่อต้านญี่ปุ่นโดยยอมถูกกักขัง ถูกทรมานและถูกฆ่า เอกสารต่าง ๆ ของที่แห่งนี้จะไม่ใช้คำว่า “นักโทษ” กับผู้ที่เคยถูกคุมขัง แต่จะใช้คำว่า “ผู้รักชาติ” แทน คำบรรยาย ถึงญี่ปุ่นส่วนใหญ่จะไปในทางลบ เช่น การรุกราน การกดขี่ข่มเหง การปราบปรามอย่างรุนแรง

และการสังหารอย่างโหดร้ายทารุณ เพื่อที่จะเตือนคนรุ่นใหม่ให้เข้าใจถึงจิตวิญญาณที่ใฝ่หาอิสรภาพ และความโหดร้ายที่ญี่ปุ่นเคยกระทำกับเกาหลี โดยเปิดให้เข้าชมอย่างเป็นทางการใน ค.ศ. 1908 ใช้ชื่อว่า “หอประวัติศาสตร์เรือนจำโซแดมุน” สาเหตุที่สร้างสถานที่เหล่านี้ เพื่อต้องการบอกเล่า ประวัติศาสตร์ที่แท้จริง ไม่ใช่ประวัติศาสตร์บิดเบือนที่เขียนโดยญี่ปุ่น (นงลักษณ์ ลีเมธี, 2556 : 178-190)

วันที่ 30 ตุลาคม ค.ศ.2019 ศาลฎีกาเกาหลีใต้มีคำตัดสินออกมาว่า บริษัท นิปปอนสตีล แอนด์ ซุมิโตโม คอร์เปอร์เรชั่น (Nippon Steel & Sumitomo Metal Corp) ของญี่ปุ่นควรจะจ่ายเงินชดเชยจำนวน 100 ล้านวอน หรือประมาณ 87,680 เหรียญสหรัฐให้กับโจทก์ ทั้งสี่คน ซึ่งยื่นฟ้องในกรณีที่พวกเขาถูกบังคับให้ทำงานในโรงเหล็กระหว่าง ค.ศ.1941-1943 โดยโจทก์ ทั้งสี่คนยื่นฟ้องบริษัท นิปปอนสตีลฯ ต่อศาลแขวงกลางตั้งแต่ ค.ศ.2005 ต่อมาใน ค.ศ.2012 ศาลมีคำสั่งว่าทางบริษัทไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าชดเชยให้กับโจทก์ แต่หลังจากนั้นได้มีการกลับคำตัดสิน ใน ค.ศ.2013 กลายเป็นให้บริษัทจ่ายค่าชดเชยแก่โจทก์คนละ 100 ล้านวอน ทำให้บริษัทยื่นอุทธรณ์ และเมื่อผ่านไป 5 ปี ผลการตัดสินก็ออกมาว่าฝ่ายโจทก์ผู้เรียกร้องสิทธิเป็นผู้ชนะ เหตุที่ฝ่ายโจทก์เป็นผู้ชนะในคดีความนี้ เนื่องจากศาลปฏิเสธข้อโต้แย้งของบริษัทที่ว่า นิปปอนสตีลฯ ในปัจจุบันเป็นคนละ บริษัทกับที่กดขี่แรงงานทาสในครั้งนั้น เนื่องจากนิปปอนสตีลฯ ในปัจจุบันเกิดจากการรวมตัวกันของ หลาย ๆ บริษัทหลังผ่านสงครามโลกครั้งที่ 2 และบริษัทที่ควรต้องรับผิดชอบเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่มารวมอยู่ในนิปปอนสตีลฯ (<https://www.themomentum.co/south-korea-japan-wwii-conflict/>, 2561)

มุนแจอิน (Moon Jae-In) ประธานาธิบดีเกาหลีใต้ ซึ่งเคยเป็นตัวแทนของแรงงานทาสชาวเกาหลีใต้ในฐานะทนายความ ช่วง ค.ศ.2000 กล่าวหลังจากดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีว่า สนธิสัญญาซานฟรานซิสโก (Treaty of San Francisco) ใน ค.ศ.1965 ไม่สามารถปิดกั้นปัจเจกบุคคลจากการใช้สิทธิเพื่อให้ได้รับเงินชดเชยความเสียหายได้ เพราะถึงญี่ปุ่นจะจ่ายเงิน 500 ล้านเหรียญสหรัฐแก่เกาหลีใต้ตามสนธิสัญญา ซึ่งถือว่าเป็นการชำระหนี้ปฏิกรรมสงครามครบถ้วนแล้ว แต่ศาลฎีกาเกาหลีใต้กล่าวว่า สนธิสัญญานี้ไม่รวมถึงสิทธิของบุคคลในการเรียกร้องค่าชดเชยจากประสบการณ์ไรมนุษยธรรมที่พวกเขาได้รับ (<https://www.themomentum.co/south-korea-japan-wwii-conflict/>, 2561)

แม้แต่วงการบันเทิงก็ได้รับผลกระทบจากความเจ็บแค้นที่ชาวเกาหลีมีต่อญี่ปุ่น เห็นได้จากเหตุการณ์ที่ทีฟฟานี่ อดีตสมาชิกวง Girls Generation กลุ่มนักร้องหญิงชื่อดังของเกาหลีลงรูปธงอาทิตย์อุทัย (Rising Sun) ในโซเชียลมีเดียของตนเอง เพื่อพยายามเอาใจแฟนคลับญี่ปุ่น โดยทีฟฟานี่ลงรูปพร้อมข้อความอีโมติคอนคำว่า TOKYO ลายธงอาทิตย์อุทัย จากเหตุการณ์ดังกล่าว ทำให้มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากโลกออนไลน์อย่างหนักถึงความไม่เหมาะสม เพราะวันที่ลงรูป คือวันฉลองอิสรภาพของเกาหลีจากการครอบครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่น ทำให้คนเกาหลีได้ไม่พอใจในตัวทีฟฟานี่อย่างมาก จนส่งผลให้ทีฟฟานี่ถูกลอตจากรายการที่กำลังถ่ายทำอยู่ นอกจากนี้ยังมีกรณีของ นิชคุน หรเวชกุล วง 2PM ที่พูดภาษาญี่ปุ่นในโฆษณา ทำให้คนเกาหลีคิดว่าให้ความสำคัญกับญี่ปุ่นมากกว่าเกาหลีและยังมีธงจักรพรรดินาซีญี่ปุ่นเมื่อครั้งอยู่ฝ่ายอักษะ ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นฉากหลังโฆษณาดังกล่าว ทำให้มีกระแสไม่พอใจในนิชคุน เพราะคนเกาหลีได้มองว่านิชคุนเข้าไปทำงานสร้างชื่อเสียงที่เกาหลี ก็ควรจะเคารพในประวัติศาสตร์ของเกาหลีด้วย สิ่งที่เกิดขึ้นจึงเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม ทางต้นสังกัด จึงต้องรีบออกมาชี้แจงว่า ทางนิชคุน และทางค่ายได้ตรวจสอบสคริปต์เรียบร้อยแล้ว ซึ่งภาพที่เป็นฉากหลังเกิดจากการใส่เทคนิคพิเศษเข้าไปในภายหลัง จึงทำให้ไม่ทราบเรื่องนี้ระหว่างที่กำลังถ่ายทำ และขอภัยชาวเกาหลีต่อสิ่งที่เกิดขึ้น

ภาพที่ 2 ทีฟฟานี่ Girls Generation และนิชคุน 2PM กับประเด็นธงอาทิตย์อุทัย
ที่มา: <https://www.mgonline.com/entertainment/detail/962000009780>

ในทางกลับกันญี่ปุ่นเองก็ไม่พอใจเกาหลีในกรณี จีมิน วง BTS สวมเสื้อที่เป็นภาพสกรีน เหตุการณ์ระเบิดปรมาณูในญี่ปุ่น จึงนำไปสู่การแบน ซึ่งภาพปรมาณูดังกล่าวเป็นฝีมือของ สหรัฐอเมริกา จนทำให้มีผู้เสียชีวิตหลายแสนคน และมีข้อความที่สะท้อนถึงการเป็นเอกราชบนตัวเสื้อ ที่เป็นการแสดงความยินดีของชาวเกาหลีที่ญี่ปุ่นโดนระเบิด ทำให้ประเทศเกาหลีเป็นอิสระจากการ ตกเป็นอาณานิคมของญี่ปุ่นที่แพ้สงครามในครั้งนั้น ส่งผลให้วง BTS ที่มีกำหนดปรากฏตัวในทีวีช่อง อาซาฮีต้องถูกยกเลิก โดยทางสถานีของญี่ปุ่นได้ออกแถลงการณ์ถึงเหตุการณ์นี้ว่าเป็นเพราะ กระแสวิพากษ์วิจารณ์ที่เกิดขึ้นมากมาย ทำให้ได้ปรึกษากับทางต้นสังกัดของวง BTS เป็นที่เรียบร้อย และขอยกเลิกการปรากฏตัวออกไปอย่างไม่มีกำหนด อย่างไรก็ตามไม่มีการยืนยันว่าจีมินได้สวมเสื้อ ดังกล่าวตั้งแต่เมื่อไหร่ แต่เพราะเจ้าตัวและเพื่อนร่วมวงมีกำหนดปรากฏตัวที่สถานีชื่อดังของญี่ปุ่น ในโลกออนไลน์จึงมีการขุดภาพดังกล่าวมาเผยแพร่ จนกลายเป็นประเด็นใหญ่ นอกจากจีมินแล้ว ทางด้านจูนอน วง Monsta X ที่เคยใส่เสื้อแบบเดียวกับจีมิน ก็โดนทางเลขไปด้วย รวมไปถึงดาฮอน วง Twice ที่โดนสื่อญี่ปุ่นขุดประเด็นเรื่องเสื้อมานำเสนอ โดยระบุว่า เธอใส่เสื้อ Marymond แบรินด์ ที่บริจาคเงินจากยอดขายเสื้อเพื่อสนับสนุน Comfort Woman สตรีที่ตกเป็นเหยื่อทางเพศของเหล่า ทหารญี่ปุ่นสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 จนชาวญี่ปุ่นลุกฮือขึ้นมาต่อต้านการปรากฏตัวของวง Twice ที่ได้รับเชิญให้เป็นนักร้องหญิงจากเกาหลีได้วงแรกที่ได้ขึ้นโชว์ในงานแสดงคอนเสิร์ตสิ้นปีอย่าง Kohaku Uta Gassen ทางสถานี NHK จนกลายเป็นการเรียกร้องให้แบนการปรากฏตัวของเหล่า ไอดอลเกาหลีในญี่ปุ่นไปโดยปริยาย ([https://www.mgonline.com/entertainment/detail/9620000009780, 2562](https://www.mgonline.com/entertainment/detail/9620000009780,2562))

ภาพที่ 3 จีมิน BTS, ดาฮอน Twice และจูนอน Monsta X กับประเด็นเสื้อ

ที่มา: <https://www.mgonline.com/entertainment/detail/9620000009780>

นอกจากนี้ยังมีปัญหากรณีข้อพิพาทการอ้างสิทธิ์เหนือเกาะด็อกโด (Dokto) หรือทาเกชิม่า (Takeshima) ที่ญี่ปุ่นยึดมาจากเกาหลีตั้งแต่ช่วงล่าอาณานิคมใน ค.ศ.1592 และ 1597 กองทัพญี่ปุ่นได้ยึดเกาะและสังหารพลเรือนและซิงทรัพย์สินของชาวเกาหลี ทางราชสำนักโซซอนจึงประกาศให้ประชาชนที่อาศัยอยู่บนเกาะหลบหนี พร้อมยึดนโยบาย “ทิ้งเกาะปลอดมนุษย์ (Empty Island Policy)” ทำให้เกาะด็อกโดซึ่งโผล่ขึ้นกลางทะเลจำนวน 2 เกาะใหญ่ คือ เกาะดงโด (Dongdo) และเกาะซีอด (Seods) รวมถึงโขดหินน้อยใหญ่ 33 แห่งล้อมรอบ มีพื้นที่รวมประมาณ 186,121 ตารางเมตร กลายเป็นเกาะร้าง ในช่วงสงครามญี่ปุ่น-รัสเซียใน ค.ศ.1904 ญี่ปุ่นได้สร้างป้อมสังเกตการณ์ขึ้นที่เกาะด็อกโด ประกาศครอบครองเกาะนี้ โดยอ้างว่าเกาะนี้ปราศจากผู้ครอบครอง ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 มกราคม ค.ศ.1905 และเปลี่ยนชื่อเป็นเกาะทาเกชิม่า ให้เป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดชิมานะ (Shimane) จนเมื่อญี่ปุ่นแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 ต่อกองทัพสัมพันธมิตร ทำให้ญี่ปุ่นต้องคืนดินแดนที่ยึดครองบนคาบสมุทร รวมทั้งเกาะต่าง ๆ ให้แก่เจ้าของเดิม แต่ญี่ปุ่นอ้างว่าเกาะด็อกโดไม่อยู่ในรายชื่อดินแดนที่ได้ครอบครองมาตั้งแต่ ค.ศ.1894 ตามสนธิสัญญาสันติภาพซานฟรานซิสโก ค.ศ.1965 ญี่ปุ่นจึงถือว่าเกาะด็อกโดยังอยู่ในราชอาณาจักรญี่ปุ่น ญี่ปุ่นได้ยื่นคำร้องว่า เป็นผู้ครอบครองเกาะต่อศาลโลก ตั้งแต่ ค.ศ.1954 ทำให้เกาหลีใต้ไม่พอใจมากขึ้น ได้นำหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่าหมู่เกาะด็อกโดเป็นสมบัติของเกาหลีตั้งแต่ยุคอาณาจักรซิลลาเมื่อ ค.ศ.512 และมีหลักฐานหลายชิ้นที่ระบุถึงสิทธิเหนือหมู่เกาะตลอดช่วง 2,000 ปีที่ผ่านมา ปัจจุบันข้อขัดแย้งนี้ยังคงดำเนินอยู่และกำลังรอการตัดสิน (ดำรง ฐานดี, 2551 : 167-168)

อย่างไรก็ตาม ชาวเกาหลีใต้ก็ยังคงยึดมั่นในเอกราชของตนเอง และยึดหยัดที่จะรวมหมู่เกาะด็อกโดให้เป็นส่วนหนึ่งของเกาหลีอีกครั้ง เช่นเดียวกับ ซงอิลกุก พระเอกชื่อดังจากซีรีส์ “จูมง (Ju Mong Prince of the Legend)” หรือคุณพ่อของแฝดสามผู้โด่งดังอย่าง แทฮัน, มินกุก และมันเซ โดยใน วันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ.2012 ซึ่งเป็นวันชาติเกาหลี มีการจัดกิจกรรมว่ายน้ำข้ามไปยังเกาะด็อกโด เพื่อเป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ โดยให้อาสาสมัครว่ายน้ำในทะเลคนละ 1 กิโลเมตรจนกว่าจะถึงเกาะ และร่วมร้องเพลงชาติเกาหลีด้วยกันบนเกาะ ซึ่งซงอิลกุกก็เข้าร่วมกิจกรรมด้วย จากเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ซีรีส์เรื่อง A Man Called God ที่ซงอิลกุกแสดงและกำลังออกอากาศในญี่ปุ่น ต้องถูกระงับ พร้อมกับที่ ทสึโยชิ ยามาคุชิ รัฐมนตรีช่วยต่างประเทศของญี่ปุ่น ออกมาประกาศว่าจะไม่ให้ซงอิลกุกและคิมจางซุนนักแสดงดังที่มีส่วนร่วมกับการรณรงค์กรรมสิทธิ์เหนือเกาะดังกล่าวเข้าประเทศญี่ปุ่น ซึ่งซงอิลกุกได้ตอบโต้กลับทันทีผ่านทางทวิตเตอร์ว่า “ผมคงไม่มีอะไรจะพูดนอกจากตะโกนเรียกชื่อลูกของผมทั้ง 3 คน แทฮัน มินกุก มันเซ”

ซึ่งมีความหมายว่า “สาธารณรัฐเกาหลีจงเจริญ” เหตุพิพาทหมู่เกาะดักโดนี้ นอกจากชงอิลกุกแล้ว ยังมี คิมแตฮี นางเอกชื่อดัง ที่เคยโดนชาวญี่ปุ่นต่อต้านอย่างหนัก จนเกิดการเดินประท้วง เพราะเธอและอีวานน้องชายของเธอ เข้าร่วมกิจกรรมแจกเสื้อ Love Dokdo ที่รณรงค์เกี่ยวกับการอ้างสิทธิ์เหนือหมู่เกาะแห่งนี้ด้วย (<https://www.mgsonline.com/entertainment/detail/9620000009780,2562>)

ภาพที่ 4 ชงอิลกุกและคิมแตฮี กับกรณีพิพาทหมู่เกาะดักโด

ที่มา: <https://www.mgsonline.com/entertainment/detail/9620000009780>

สรุป

ชาวเกาหลีเปรียบสมัยอาณานิคมว่าเป็นช่วง “การปกครองแบบทรราชที่สุดในประวัติศาสตร์ของประชาชนเกาหลี” เนื่องจากญี่ปุ่นลอบปลงพระชนม์พระราชินี ผู้เป็นบุคคลที่คนทั้งชาติให้การเคารพบูชาอย่างโหดร้าย และมีการกดขี่ชาวเกาหลี เช่น การถูกบังคับให้ท่องจำว่าตนเองเป็นพลเมืองของจักรพรรดิยิ่งใหญ่ของญี่ปุ่น การอพยพแรงงานจากชนบทสู่เมือง เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมหนัก สตรีเกาหลีหลายแสนคนถูกส่งไปยังแนวหน้าเพื่อสนองกามแก่ทหารญี่ปุ่น การห้ามให้นักเรียนพูดภาษาเกาหลีและใช้ภาษาญี่ปุ่นในการเรียนการสอน การบังคับให้ชาวเกาหลีเปลี่ยนชื่อเป็นแบบญี่ปุ่น เป็นต้น ส่งผลให้ชาวเกาหลีเกิดความไม่พอใจมาก และมีการต่อต้าน ซึ่งญี่ปุ่นก็ปราบปรามขบวนการชาตินิยมเกาหลีอย่างรุนแรง

ญี่ปุ่นกับเกาหลีได้สามารถสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตใน ค.ศ.1965 แต่กว่าที่ญี่ปุ่นจะสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกันได้นั้น ก็ต้องเผชิญกับการคัดค้านจากประชาชน เนื่องจากชาวเกาหลีได้มีความโกรธแค้นต่อการกระทำของญี่ปุ่นในอดีต ทำให้จนถึงปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีและญี่ปุ่นก็ยังไม่ราบรื่นนัก ทั้งประเด็นความเจ็บแค้นในอดีตและข้อพิพาทเรื่องดินแดนอาทิจิ ที่ผู้หญิงเกาหลีได้ถูกบังคับให้บริการทางเพศแก่ทหารญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 การชดเชยค่าปฏิกรรมสงครามภายใต้ระบบของสนธิสัญญาซานฟรานซิสโกใน ค.ศ.1965 และการอ้างสิทธิ์เหนือเกาะดักโด หรือทาเกชิม่า เป็นต้น ยกตัวอย่างกรณีทีทิวฟานี่ ลงรูปพร้อมข้อความอีโมติคอนคำว่า TOKYO ลายธงชาติยูกุทัย ในวันฉลองอิสรภาพของเกาหลีจากการครอบครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่น จากเหตุการณ์ดังกล่าว ทำให้คนเกาหลีได้ไม่พอใจในตัวทีฟานี่อย่างมาก จนส่งผลให้ทีฟานี่ถูกลอตจากรายการที่กำลังถ่ายทำอยู่ เหตุการณ์เหล่านี้เหมือนเป็นบาดแผลที่ฝังลึกในใจคนเกาหลีที่แม้จะผ่านมานาน และเมื่อมีเหตุการณ์ที่กระตุ้นให้นึกถึง ก็มักจะเกิดกระแสต่อต้านขึ้นมาเสมอ ความสัมพันธ์ระหว่างคนเกาหลีและญี่ปุ่นจึงถือว่าเปราะบางอย่างยิ่ง

บรรณานุกรม

- ดวงธิดา ราเมศวร์. (2555). **ประวัติศาสตร์อารยธรรมเอเชียเกาหลี**. กรุงเทพฯ: แพรธรรม.
- ดำรง ฐานดี. (2549). “เกาหลีในยุคอาณาจักรโชซอน.” **วารสารรามคำแหง** 23, 4 (ตุลาคม-ธันวาคม): 14-35.
- ดำรง ฐานดี. (2551). “เอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ: ความสัมพันธ์ระหว่างจีน เกาหลี และญี่ปุ่น ตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19.” เอกสารทางวิชาการ อันดับที่ 22 ศูนย์เกาหลีศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- นงลักษณ์ ลิ้มศิริ. (2556). **สันติภาพและความรักชาติ: ความรู้และมุมมองจากประวัติศาสตร์สงครามใน พิชัยทัศน์ญี่ปุ่น จีน และเกาหลี**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ไพบูลย์ ปิตะเสน. (2555). **ประวัติศาสตร์เกาหลี: จากยุคเผ่าพันธุ์ถึงยุคสาธารณรัฐใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โปสต์.
- วีระชัย โชคมุกดา. (2555). **ประวัติศาสตร์เกาหลี: แผ่นดินแห่งความแตกแยกจากอดีตจนถึงปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: ยิปซี.
- ศิริพร ดาบเพชร. (2559). **ญี่ปุ่นกับการสร้างจักรวรรดินิยม**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริพร ดาบเพชร. (2559). “อิทธิพลตะวันตกกับจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น.” **วารสารประวัติศาสตร์** 41, 1 (สิงหาคม 2559-กรกฎาคม 2560): 59-73.
- อนุช อาภาภิรม. (2558). **สงครามเย็นในแดนโสม วิกฤตที่ยังไม่สิ้น**. กรุงเทพฯ: มติชน.

ข้อมูลจากเว็บไซต์

ผู้จัดการออนไลน์. (2562). บทเรียนที่ไม่เคยจำ!? ตรามาการเมืองครั้งสำคัญจาก “ไอดอล K-POP”

สู่“น้ำใส BNK48”. เข้าถึงเมื่อ 19 เมษายน. เข้าถึงได้จาก

<https://www.mgonline.com/entertainment/detail/9620000009780>

THE MOMENTUM TEAM. (2561). ศาลเกาหลีใต้ตัดสินให้บริษัทญี่ปุ่น จ่ายเงินชดเชยแก่

แรงงานทาส ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2. เข้าถึงเมื่อ 19 เมษายน. เข้าถึงได้จาก

<https://www.themomentum.co/south-korea-japan-wwii-conflict/>

Theresa Kim Hwa-young. (2011). “Treated worse than an animal”: the ‘comfort women’ issue before the United Nations. Accessed April 19.

Retrieved from <https://www.asianews.it/news-en/“Treated-worse-than-an-animal”:-the-‘comfort-women’-issue-before-the-United-Nations-22913.html>

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล	นางสาวเมธามาลัย ศิริประธาน
วัน เดือน ปี เกิด	4 มกราคม 2539
สถานที่เกิด	ตรัง
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	17 หมู่ 3 ตำบลโคกหล่อ อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง 92000
ประวัติการศึกษา	
2558 - ปัจจุบัน	ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวัง สนามจันทร์ คณะอักษรศาสตร์ สาขาเอเชียศึกษา ภาษาเลือก เกาหลี
2551 - 2556	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอำมาตย์พานิชนุกูล จังหวัดกระบี่ สายวิทย์-คณิต